

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Kopiji

dopisov se ne vračajo.

GORICA

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2:50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostopne petih vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Št. 81.

V Gorici, v torek dne 11. oktobra 1910.

Leto XII.

Deželni zbor goriški zaključen!

Z nekako nestrpnostjo pričakovali so volivci, da bode poklican deželni zbor goriški k nadaljevanju dela, katero je moral pretrgati proti koncu meseca februarja tekočega leta, ker je bil sklican državni zbor.

Po daljšem pričakovanju in čakanju se je slednjič zoznalo, da visoka c. kr. vlada je odločila, naj se snide deželni zbor goriški k nadaljevanju svojega posla dne 5. oktobra.

Polni sladke nade in dobre volje so se sešli poslanci dne 5. oktobra polnoštevilno ter so rešili po svojih vesti in zavesti dnevni red, ki jim je bil predložen.

Hoteč zagotoviti mirno in plodonosno delovanje deželnega zbora in poslužujoč se § 53. deželnega volilnega reda z dne 12. sept. 1907, dež. zak. št. 32, ki prisojajo deželnemu zboru pravico in dolžnost, da odločuje ali naj se dopusti izvoljeni poslanec v deželni zbor, ali ne, je sklenila zbornica z 18 glasovi proti 3, da Andrej Gabršček, izvoljeni poslanec slovenskih trgov, mest in obrtnih krajev, se ne dopusti v deželni zbor, ker je bila zbornica prepričana, da ta mož ne bi pospeševal potrebnega dela, marveč je oviral, oteževal ali celo nemogoče storil.

Kdo ne bo odobral skrbi deželne zbornice za delo možnost deželnega zbora ter hvalil poguma deželnih poslancev, ki ne zmenec se za poulične napade „Soče“ in „Edinosti“, glasil Andreja Gab. in dr. Gustava Gregorina, katere je bilo pričakovati z matematično gotovostjo, so glasovali proti dopustitvi Andreja Gabrščeka v deželni zbor?

Komur je na srcu blaginja slovenskega naroda in kdor pozna razdirajoč talent A. Gab., ki zna dobiti povod razporu in razkolu, kjer bi ga drug človek s poveljčavnikom ne dobil, mora odobravati postopanje deželnega zbora ter pohvaliti pogumne deželne poslance, ki se niso bali oddati svojega glasu proti Andreju Gabrščeku.

Le eden je bil, kateremu to postavno, v deželnem zakonu z a j a m č e n o postopanje deželnega zbora ni bilo po volji; in to je bila visoka c. kr. vlada.

Namesto da bi bila vesela takega deželnega zbora, ki, držeč se postave, z junaškim pogumom nastopa proti članu, o katerem je prepričan, da ne bode pospeševal prepotrebnega, nakopičenega dela, marveč je oviral in delal nemogoče, se c. kr. vlada huduje, da se takemu članu ne pusti prosto oviranje in onemogočevanje parlamentarnega delovanja, češ, da motenje in oviranje je poslančeva pravica.

Vrag naj vzame take juriste, ki si ne štejejo v dolžnost ščititi poslance, katerim je na srcu blaginja dežele, marveč one, ki delajo razdor in razpor ter provzročajo kavs in ravs, kjer se prikažejo.

Sicer pa kaj ima c. kr. vlada v notranji zadevi deželnega zbora, katero je soditi in urejevati po obstoječem deželnem zakonu. — Kdo je dal c. kr. vladi oblast, da posega v deželno avtonomijo ter tira pred

svoj sodni stol stvari, katere nikakor ne spadajo pred njen forum? — Skrbi naj, da svoje posle opravi, a v deželne stvari naj se ne umešava, ker nima do tega niti najmanjše pravice.

Pred leti je bil izvoljen v deželni zbor istrski c. kr. okrajni glavar v Pulju Conti. Deželni odbor je poročal deželnemu zboru, da volitev se je izvršila povsem pravilno. Vstal je deželni poslanec, ki je opomnil, da do tedaj niso še imeli med ljudskimi zastopniki državnega uradnika, da to se mu zdi kot nekaj vladni vohun (spia) v zbornici, da takega poslanca ne morejo trpeti. Sledilo je glasovanje, s katerim je bila ovržena volitev c. kr. okrajnega glavarja. Ako bi se danes kaj takega zgodilo, bi nekateri najbrže zahtevali, da naj se dotični deželni zbor razpusti.

Takrat so c. kr. okrajnemu glavarju nekateri prijatelji prigovarjali, da treba zahtevati, da se razpusti zbornica, ki je pravilno izvoljenega poslanca postavila pod kap. Mož je odgovoril: Deželni zbor je avtonomen; pravično ali krivično, kar izreče, velja, naj je komu všeč ali ne. In c. kr. minister za notranje stvari je molčal, kakor da ne bi se bilo nič zgodilo.

Pri drugi priliki sta bila poslanca Mandić in Jenko popolnoma pravilno izbrana, kakor je pričevalo o tem poročilo deželnega odbora istrskega; a njih izvolitev je bila od italijanske večine ovržena, in c. kr. vlada je k temu molčala, kakor da se ni nič zgodilo.

Pokojni Ivan Nabergoj, dika tržaških okoličanov, je bil, kakor obilokrat prej, tako tudi pri zadnji volitvi povsem pravilno izvoljen, kakor je bilo posneti iz dotičnega uradnega poročila in kakor bi mogel morda pričati tudi odvetnik dr. Gustav Gregorin; ali njegova volitev je bila v mestnem zastopu ovržena, in visoka c. kr. vlada je molčala, kakor grob.

Pred leti je po prizadevanju Andreja Gabrščeka, dr. Tume in dr. Graziadio Luzzatto, ki je pozneje počastil s svojo odlično navzočnostjo otok Krk (Corfù), deželni zbor goriški razveljavil izvolitev E. Kl., ki po izpovedovanju vseh imenovanih, je bila formalno popolnoma pravilna in postavna. C. kr. vlada je pri tem molčala, kakor da ne zna govoriti.

Pred enim letom in pred dvema letoma se je Andreju Gabrščeku pripravljalo to, kar se mu je zdaj prigodilo, kar visoki c. kr. vladi ni bilo prikrito, in visoka c. kr. vlada zoper to ni protestirala.

Letos pa, ko je bila volitev Andreja Gabrščeka ovržena, je visoka c. kr. vlada kar zagromela ter odločila, da deželni zbor ne sme delovati. Poslanci se potegujejo za delo možnost dež. zbora; vlada jih razžene, ko so najboljše pri delu.

Odkod ta prememba v nazorih in postopanju? Iz pravnih študij gotovo ne; kajti Ludvik Gumplovicz, splošno priznani pravni strokovnjak, še vedno trdi v svojih spisih, da ljudski zastop sme izbaciti iz svoje srede one, ki njegovo delo ovirajo ali onemogočujejo.

Prememba izvira torej od drugod. — Vlada potrebuje Andreja Gabrščeka, ki je drag zaklad v njenih očeh. Česar do zdaj ni mogel še nikdo vprizoriti med goriškimi Slovenci, posrečilo se je njemu, zavezniku strank z lepo donečimi imeni. Zanelil je bratomorni prepir ter vzdržal ga skoz dvajset let, kar daje upanje, da ga vzdrži še toliko časa, ako ne pride kaj vmes.

Ne skrb za čistost opravičnega reda in za pravilno postopanje deželnega zbora, marveč politični razlogi so vlado postavili na njeno sedanje stališče. Vtikati se je začela v domačo politiko ter hoče odločevati in zapovedovati, kako naj se ta vodi ter kakšnih oblik naj se poslužujeta deželni zastop in deželna uprava, ko rešujeta posle svojega delokroga. Te oblasti pa vladi ne priznavamo.

In pri teh svojih prizadevanjih se je naslonila na Andreja Gabrščeka, katerega štiti, za moža, čegar razdirajoče delo v socialnem, kulturnem, gospodarskem in verskem oziru je znano po vsi deželi. Ali ni prišel pri tem visoki vladi v spomin pregovor: Bog me varuj mojih prijateljev, svojih sovražnikov se bom varovala sama.

Zborovanje društva kršč. mislečega učiteljsstva v Gorici.

Društvo krščansko mislečega učiteljsstva je imelo v četrtek svoj občni zbor. Po predsednikovem poročilu, ki je tudi naznanil med svojim govorom, da ne reflektira več na predsedniško mesto, ker vstopi v pokoj, sta sledili poročili blagajnika in tajnika.

Na to je sledila tretja točka dnevnega reda: Poročilo o učiteljskih plačah je imel nadučitelj L. Likar. Prinašamo ga v celoti.

Čenjeni zborovalci!

Govoriti mi je o učiteljskih plačah, to je o onem vprašanju, ki je bilo v javnosti že tolikokrat obravnavano. Kakor rudeča nit se vleče to vprašanje skozi dolgo vrsto deželnozbornih zasedanj in kakor moreča mora tlačiti to vprašanje učiteljski stan.

Če se ozremo na stališče, ki ga zavzema javno mnenje proti našemu skromno odmerjenemu kosu kruha, moramo z ogorčenjem vsklikniti, velika je krivica, ki se tebi godi, učiteljsstvo.

Skoro nemogoče mi je povedati v svojem poročilu kaj novega, kaj originalnega. Vsako utemeljevanje, ki bi ga navajal v prilog našim zahtevam, bi bilo enako zastareli prepeti in premetli pesmi.

Da je učitelj slabo plačan za svoj trud, ve vsakdo, ki misli s svojo glavo, drugačno sodbo o tem vprašanju mora roditi le popolna ignoranca, ali intrigantstvo.

S posebnim zadoščenjem in močnim poudarkom moram na tem mestu javno pribiti, da sočutstvuje z nami radi naših mizernih plač, izmed vseh stanov, najbolj častita duhovščina.

V svojem življenju mi je bila večkrat dana prilika občevati z različnimi gospodi duhovniki in prav mnogokrat je nanesel razgovor tudi na naše mizerne plače. A če so bile sodbe o po-

litičnem delovanju še tako opravičeno ostre, če je bila kritika zategadelj še tako umestno rezka, priznal mi je vsak duhovnik odkritega srca, da nam merodajni faktorji rožejo kruha, kakor zločesta mačeha svoji pastorki.

Najbolj morajo seveda boleti vsakega učitelja neopravičena očitavanja, ki se nam mečejo v brk zato, ker se potegujemo za svoj košček kruha. Marsikomu ne ugaja, če tožimo o gladi, ki nas tare, drugemu ni po godu, če kažemo na našo nedolžno deco, kateri ne moremo priskrbeti potrebne vzgoje, ker primanjkuje denarnih sredstev, razni so mnenja, da smo za svoj trud dovolj plačani in konečno se slišijo tudi glasovi, od kod vzeti denar, da bi se nas zadovoljilo?

Ali naj kriči učitelj, da ima prenapolnjen želodec, če mora rediti 4—6 članov broječo družino pri letni plači 800 goldinarjev?

Ali naj se ponaša, da ne ve kam z denarjem, če mora vzdrževati v šoli 3 do 4 otroke, kar ga stane mesešno do 150 K.

Ali naj obdrži svojo deco doma in se ne briga za njegovo vzgojo in bodočnost? Da, to se lahko zgodi, le zamoriti je treba v učiteljskih očetovski čut. Potem nastopijo zlati časi, ko bodo mladino vzgajali in učili — rabeljni.

Preveč plačila imamo za svoje delo, tako se nam očita. Mi se dela ne branimo, še naj se nam ga naprti in dovoljno ga sprejmemo. A kakor nas delo veseli, tako nam je drago tudi življenje. Živeti hočemo mi — in ob enem zahtevamo primerne življenja tudi za našo družino.

Ne ubijaj, pravi peta božja zapoved. Jaz mislim, da spravijo duha moreče skrbi in pomanjkanje potrebne hrane, človeka v prerani grob, zato je provzročitelj prerane smrti oni, ki človeka postavlja v take okolnosti. Ne le takojšnji uboj, ampak tudi sukcesivno ubijanje je greh. Lahko tedaj trdim, da so naše sramotne plače poleg drugih ozirov tudi iz stališča morale vse obsodbe vredne.

Kje vzeti denar, da se nas bo zadovoljilo, vprašujejo nekateri gospodje. Primimo stvar na drugem koncu! Kaj pa, ko bi mi vprašali dotičnike, kje naj ga mi vzamemo, za plačevanje živih, obleke in last not least zdravnik, zdravil in sploh z eno besedo rečeno v zadnjem času do 40 odst. poraslih potrebščin? Prepričan sem, da bi dobili na to enostaven odgovor: „To je vaša stvar“. Častita gospoda, ne samo, da tak odgovor ni lep, temveč potreben je tudi primerne taksiranja in jaz mislim da mi podpiše vsak pošten človek, če ga uvrstim v ne preveč častno kategorijo brutalnosti.

Udinjati človeka, potem mu pa ne dati, kar zasluži, — tega ne more storiti človek z blagim srcem. Mi si sami težko pomagamo iz svojega obupnega stanja in to zlasti zategadelj, ker se nočemo poslužiti skrajnih sredstev na škodo izobrazbe naše mladine; a naši poslanci nam prav lahko izboljšajo gnotni stan, če le hočejo.

Pasivna resistenca ni ravno na ljudski šoli neizvedljiva specialiteta in prepričan sem, da bi tak korak od naše strani najbolj v živo zadel ravno poslance S. L. S., ker so oni kot edini pravi prijatelji ljudstva najbolj uneti za napredek v širših masah.

Učiteljski stan res ni posebnega zavidanja vreden. Država pritiska nanj z raznimi vijaki, deželi se poljubi, pustiti ga, naj se topi v močvirju mizerije in oba faktorja si naravnost konkurirata v eksperimentiranju na naših potrpežljivih plečih z najmodernejšo torturo dvajsetega stoletja.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

S Krasa. — Današnja (nedeljska) „Edinost“ poskakuje veselja, vriskaje: „Goriški deželni zbor zaključen!“ Upanje ji pretresa dušo, da bode morda zaključenju sledila razpustitev in da se njenemu gospodarju dr. Gregorinu morebiti vendar posreči zopet nekoliko pokrpati velike luknje, katere je dobila njegova goriška politika. Posebno mu je od minolih volitev sem motil mirno spanje naš dr. Stepančič. Odkar je postal ta naš rojak naš kraški zastopnik v deželni hiši v Gorici, in posebno še, odkar je prišel v deželni odbor, si ne more dati tržaški Gustav več miru. Prav naravno! Javna tajnost v tržaških slovenskih krogih je, da se je porodila v g. Gustavu že davno srčna želja, postati državnim poslancom. In ker je edini tržaški državno-poslanski mandat oddan drugemu, so mu padle oči na naš kraško-vipavski mandat. Zmožnost in sposobnost g. Lojzeta Štrekljevega je predbro poznal, da bi se mu bilo bati, da mu bode mogel biti več nego eno državnozbornsko dobo napoti. Ali, glej je smole! Zadnje deželnozbornske volitve so mu spravile nepričakovano na dan nevarnega tekmeča, kraškega veljaka, dr. Stepančiča. In kar je bilo še hujše: ta dr. Stepančič je postal celo deželni odbornik. Oj, groze! Ubogemu g. Gustavu so kar lasje ustajali pokonci in trepetal je pred mislijo: Ta presneti parveni (novinec) me še popolnoma izpodrine pri Kraševcih ter zatemni mojo kraško glorio! Kraševci, vsi srečni, da so dobili po dolgi vrsti let zopet eno odborniško mesto, katero je zasedel ravno ta moj tekmeč... se bodo začeli nagibati k njemu in pozabljati mene. Ni dovolj, da je znana njegova velika marljivost in žilava vztrajnost, dobil je še dopust kot sodnijski svetnik, da se posveti izključno kraškemu zastopništvu ter mi odvrne kraške volivce. Brrrr! Zato — naj velja, kar hoče — nazaj v Gorico v deželni zbor, zopet z zborom v zrak, nove volitve in pri teh v boj proti Stepančiču, da bi se ne vrnil več v zbornico!

To je politični načrt velikega politika in prijatelja Kraševcev, dr. Gregorina. Temu načrtu zvest je začel minolo sredo zopet rogoviliti v deželni zbornici. Ni mu na mirnem poslanskem delovanju za blagor ljudstva, nima za nas Kraševce niti toliko srca, da bi pustil vsaj druge poslance za nas mirno delovati, ne! razsajanje, škandali v zbornici, da bi zborovanje kaj kmalu razbili in nagnali ubogo ljudstvo k novim volitvam, to je v načrtu Gregorinovem. Ker mu je pa v to najboljše sredstvo (Gabršček) zbornična večina izključila iz zbornice in ker ga postaja strah nezasišane lastne agitacije pri zadnji dopolnilni volitvi, je previdel, da se mu deželni zbor ne bode dal od znotraj razgnati. Torej naskok od zunaj! In v to je tekel iskat pomoči tja, kjer jo je našel za minolo dopolnilno volitev — ko so se mu tako hudo tresle hlačice — **pri vladi!**

Mi Kraševci smo namreč pred zadnjo (dopolnilno) volitvijo debelo gledali, ko smo bili priče, kako so c. kr. moške iz Sežane v skrbeh frkali po Krasu in agitirali za dr. Gregorina. Kaj vraga — smo se ali — Gregorin je torej pristni vladni kandidat, t. j. oni Gregorin, katerega glasilo „Edinost“ nas je za bivših državnozbornskih volitvah toliko strašila pred kandidatom dr. Laharnarjem, češ, da nam bode gorje, ako bomo volili tega gospoda, ker da je vladni kandidat, če tudi se je častno za-

vezal, da stopi v pokoj, ako bi bil izvoljen. No, no, smo si mislili, tako lahko spremenljiva so načela dr. Gregorina in „Edinosti“! Ali dr. Gregorin se ni sramoval vladne pomoči, lepo se mu je zdelo, da mu je vlada rešila mandat in kakor se je bal za ta mandat, tako je v skrbeh zdaj, ko je bila njegova izvolitev zaradi njegove lastne nedopustne agitacije odkazana verifikacijskemu odseku in je bil njegov prijatelj Gabršček izključen. Za Boga — si je mislil g. Gustav — kdo naj pa zdaj razžene deželni zbor! Zato, hajd zopet k dobri mamici c. kr. vladi! In „Edinost“, videča svojega šefa v tolikem obupu, je že minolo soboto zaplakala, se vrgla na kolena in milo zaprosila dobro mamico pomoči: „Zadnja beseda veljaj naši viadi! Glasno izjavljamo, da nobena vlada, ki ne* spoštuje zakone, ne bi se obotavljala niti en dan, da ne bi neusmiljeno razgnala zbornico, v kateri so se dogodila taka nečuvstva (?) našilja (?) in take vnebovpijoče (?) nezakonitosti (?)!“ In najnovejša pobratima Gregorin-Gabršček sta — tako se širi govorica po Krasu — tekla k vladi v Trst vzemši seboj vladnega mešetarja Bugattota, ki je šel na Dunaj. In vlada se je usmiliila svojih varovancev. (Te milosti ni bila v enakem slučaju dozda deležna še nobena slovanska stranka!) Deželnega zbora ni sicer razpustila, pač pa ga zaključila. Živela torej **visoka c. kr. vladna zaupnika Gregorin-Gabršček!** — „Edinost“ pa naj pride Kraševce še kedaj strašit z vladno kandidaturo!

Šteferjan. — Človek sicer težko ponavlja večkrat eno in isto, pa včasih je vendar k temu prisiljen. Tako je tudi pri nas glede županstva. Žedve leti sta minili, odkar je pretekla poslovna doba našega starešinstva in vendar se župan še ne gane, da bi ukrenil potrebno za sestavo novega županstva. Sicer ni v navadi, da bi se po deželi sklicevali protestni shodi radi zavlačevanja volitve novega županstva, pa če ne bo mogoče priti našim občinarjem do svojih pravic, bo trepa tudi te strune napeti. Kaj sploh misli c. kr. okr. glavarstvo v svoji polževi hitrosti? Volilci so vendar dovolj jasno in glasno povedali pri volitvi, da za dosedanjega župana in njegove pristase ne marajo več. Tako odlašanje ni nič drugega, kot teptanje ljudskih po zakonu mu zagotovljenih pravic. Naša politična oblast gotovo ni zaigrala v toliko svojega ugleda, da bi ne bila niti ustanu prisiliti enega župana k izvrševanju svoje dolžnosti. Naj gospodjenikdar ne mislijo, da je občinska uprava v tako vzornem redu, da bi skoro ne kazalo izročiti vajeti občine komu drugemu v roke. Kdor dela, „fali“, pravi pregovor. Tudi iz te občinske uprave bi se dalo spraviti na papir precej „falerjev“. Za danes toliko, prizadetim pa: Ne kliči vraga.

Solkan. — Znano dopisunče se v četrtkovni „Soči“ zviija, kako bi utajil dejstvo, da je občina naši „Narodni čitalnici“ pokrila deficit o priliki slavljenja štiridesetletnice. Ne taji sicer, da „Čitalnica“ ni dobila nobene podpore, pravi pa, da se je ta podpora porabila za dopolnjevanje in otvorjenje javne ljudske knjižnice. Kje je ta javna ljudska knjižnica, to je Solkanu neznana firma. Predlagalo se je na nekem občnem zboru „Čitalnice“, naj se otvori pod pokroviteljstvom občine javna ljudska knjižnica, a ta predlog je padel. Dopisunče, prosimo te, da nam poveš za naslov te javne ljudske knjižnice, da se bomo zamogli posluževati je. Gospoda kaplana, ki ti je neprebavljiv, pa le pusti pri miru. Uverjen pa bodi, da gosp. kaplan ti ne postavi pred čitalniška vrata nobenih križev, in tudi ne zapiše stru-u-up. Pozivljamo te, da nam poveš, kakor nam obetaš v „Soči“, ono pravljico o „hrastu in buči“ in kako je hodil cvet Solkanecv na božjo pot.

„Stražar“.

* Uboga „Edinost“! Ali je revica zmešana, da zahteva od vlade, naj ne spoštuje zakone! Dop.

Škrbina. — V nedeljo 9. t. m. je predaval v škrbinskem izobraževalnem društvu g. dr. Lavrenčič sodnik v Komnu o vzrokih zanemarjenosti in propada mladine v naših časih. Z očitim zanimanjem so mu poslušalci sledili. Kaže, da bi gg. sodniki s takimi in podobnimi predavanji veliko dosegli na polju mladinske oskrbe.

Politični pregled.

Sklicanje delegacij.

Slavnostna otvoritvena seja delegacij s prestolnim govorom se bode vršila v četrtek ob 12. uri opoldne v cesarskem dvorcu. Po prestolnem govoru se ne bode vršil, kot običajno cercle, marveč se bo ta vršil povodom dvornega dneja.

Predsednikom avstrijskih delegacij se je hotelo imenovati prof. Glombinskega. Ali poljski delegati so odgovorili, da z ozirom na položaj niso v stanu vsprejeti tega predloga.

Delegacije bodo delovale štiri tedne, med katerim časom se bodo za kratko prekinile, ker bode za ta čas sklicana ogrska poslanska zbornica v kratko zasedanje, da reši proračun.

Istrski deželni zbor.

Pondeljškova seja istrskega deželnega zbora je bila skrajno viharna. Hrvatsko-slovenski poslanci so začeli obstruirati. Deželnega glavarja so prisilili z žvižganjem in petjem, da je moral prekiniti sejo. V zbornici je zadonela celo hrvatska himna „Liepa naša domovina“. Konečno so se začeli Italijani pogajati s Hrvati in Slovenci, tako da se je potem seja lahko mirno nadaljevala.

Štajerski deželni zbor.

Štajerski deželni zbor je bil zaključen, ker ni prišlo med Slovenci in Nemci do sporazuma.

Češki deželni zbor.

V nacijsko politični komisiji češkega deželnega zbora se razmere ugodno razvijajo in je upati na spravo.

Grof Štefan Tisza minister.

Iz Budimpešte poročajo, da se v političnih krogih širi vest, da postane grof Štefan Tisza minister za notranje stvari.

Giers, ruski poslanik na Dunaju.

Za ruskega poslanika na Dunaju je imenovan Giers.

Razoroževanje v Macedoniji.

Turška vlada je zaukazala obsedno stanje v Solunu, da se razoroževanje Turčiji neprijetnih prebivalcev tega mesta nemoteno izvrši. Vojaške čete, orožništvo in policija hodi po posameznih hišah ter konfiscirajo pri Grkih in Bolgarjih vse orožje. Tudi na deželi je v nekaterih mestih v to svrhu proglašeno obsedno stanje.

Domače in razne vesti.

Smrtna kosa. — Minulo nedeljo je umrl v Sv. Križu na Vipavskem tamonjski trgovec in posestnik g. Anton Berbuč v 68. letu svoje starosti. Pogreb se je vršil danes predpoludne. Preostalim naše sožalje, pokojniku pa večni mir!

Ivan Hribar je odložil predsedništvo napredne stranke v Ljubljani.

Bliža se konec leta, a naročniki „Soče“ še niso dobili obljubljenega „Kažipot“. „Soča“ ga je lani obljubila v vabilu na naročbo in še vedno naznanja v vsaki številki, da dobivajo njeni naročniki ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“. Zato imajo oškodovani naročniki „Soče“ pravico zahtevati „Kažipot“ ali pa povrnitev nekega dela plačane naročnine.

Nekaj podobnega se je bilo zgodilo pred leti. „Soča“ je bila začela naenkrat sredi leta izhajati dvakrat namesto trikrat na teden, ne da bi bila vrnila neki del za celo leto plačane naročnine. Tako so bili naročniki vsaj deloma oškodovani.

Komentar o takem postopanju Gabrščekove „Soče“ prepuščamo čitateljem.

Iz narodno-napredne vladno-napredna. Liberalizem na Slovenskem nima sreče. Njegova usoda je podobna usodi eksotičnih cepičev, ki bi se hoteli prenesti v naše domače rastlinje. Tak poskus so si dovolili slovenski liberalci, ki so morali pri tem eksperimentu popolnoma ponesrečiti. Le poglejmo v našo središčno deželo, na Kranjsko! Tam je liberalizem v popolnem razsulu. Njemu sledi naš goriški liberalizem, ki je vedno ubiral za njim stopinje. Tudi naš se bliža svojemu zatonu. Razlika tiči le v tem, da se je našemu postavil na čelo človek, ki je najčistejši autokrat. On je bil in je sam postavodajalna in izvrševalna oblast strankina. Posledica temu nezdravemu razmerju v stranki je bila, da je morala biti usoda cele stranke odvisna od usode osebe voditeljeve. Ker je pa voditelju nedostajala politična in gospodarska zmožnost, ni bilo težko predvidjati, da mora priti tudi do strankinega poloma. To so naši liberalci prepozno izpoznali. Odstranili so voditelja od denarnih zavodov, a niso mogli mu vzeti političnega vodstva. Neprevidnost, da ni imela stranka glasila, ampak voditelj, se maščuje. Stranka je politično mrtva, nadomestuje jo voditelj, katerega je še za nekaj časa izročena na milost in nemilost. Ž njo se igra kot mačka z mišjo. Delal je že prej tako, tembolj še le zdaj, ko so mu izpodmaknili denarne jasli.

On, ki je proslavljal svojo stranko kot ultra narodnjaško, ki je menil nasprotnika najbolj osramotiti in ga najbolj očrniti, da ga je nazival c. kr., je prenesel te dni stranko v vladno varstvo. Strah, da mu zaslužno izključenje prinese prezgodaj še politično smrt, ga je prisilil pokazati barvo, katero je davno skrbno skrival. Bolj kot vsi, katere je psoval s c. kr., je bil on c. kr.; kajti onim, katerih moč vladanja tiči v „Divide et impera!“, je bil on kot moč prepira in razpora že davno dobrodošlo sredstvo. In zdaj se je neženirano zatekel k njim v varstvo. In bil je uslišan in bil sprejet z odprtimi rokami, katere so prismolile autonomnemu deželnemu zastopstvu veliko klofuto — njemu na ljubo; kajti brez njegove bi se „divide et impera“ ne mogel uveljavljati, osobito zdaj, ko si slovenska in laška večina držite ravnotežje in je ravnopravnosti prihodnost zagotovljena in ž njo konec narodnih preprirov v zbornici. Zato je došel ukaz: ne izključen, ampak v zbornici mora ostati element vednih preprirov!

To daje bankerotnemu politiku novo nado politične rehabilitacije in odškodnino za permanentne temne dni. Živel torej že nekdanji, a zdaj dobro razkriti c. kr. Gabršček in živela vladno-napredna stranka!

Narodni muzej.

Pripravljani odbor za narodni muzej v Gorici je imel 1. okt. t. l. zopet svojo sejo, v kateri se je določilo še nekatere točke pravil, ki so se sedaj poslala c. kr. namestništvu v potrditev. Z ozirom na kulturni pomen društva je pričakovati, da bode visoko namestništvo stvar rešilo hitro, da potem začne društvo lahko redno delovati. Takoj po potrditvi se skliče prvi občni zbor, kjer se bodo rešila najvažnejša vprašanja in določile razne druge stvari glede delovanja po deželi. Omeniti je treba pa že danes, da so se že oglasili razni gospodje s tozadevnimi prispevki. Tako n. pr. je obljubil gosp. prof. Gwaiz krasno starinsko egiptovsko mačko, katero je prinesel od tam naš bivši misijonar p. Knoblehar. Umotvor je velika redkost! Gosp. dr. Levpušek ima za muzej namenjenih nekaj pristnih narodnih majolik in pa starinsko izdelano skrinjo. Gosp. Drufovka je obljubil muzeju več slik domačih umetnikov, kakor tudi tobačnico s krasnimi narodnimi ornamentami. Razum tega je upati, da se razni rodoljubi pozneje in tudi že sedaj oglasijo s primernimi prispevki.

Mesto zavreči, darujte raje nar. muzeju, kjer bo ostalo vse lepo shranjeno in obvarovano. Druge potrebne stvari se bo objavilo o pravem času; prispevke in prijave pa sprejema gosp. Drufovka, Gorica, Gosposka ulica.

Porotno zasedanje v Gorici. — Porotno zasedanje v Gorici prične dne 21. novembra t. l.

Točenje novega vina. — Goriški mestni municipij razglašča, da je točenje novega vina prepovedano do 20. t. m. in sicer iz zdravstvenih oziriv.

Smrtna nesreča na delu. V petek popoldne je pri neki hišni popravi v tovarni v Podgori padel tram na zidarja A. Žbogar, ki mu je razbil lobanjo. Žbogar je vsled tega umrl.

Najdenih 1020 kron. — V nedeljo zvečer je našel Avgust Čap, stanujoč pod Kapelo, na ulici 1020 kron, katere je takoj izročil policiji, ki je potem izročila osebi, ki jih je izgubila. Marsikateri drugi bi najbrže tega ne storil. Zaraditega, pa smo tudi objavili ime poštenega najditelja.

Odborova seja „Matice Slovenske“ dne 23. sept. t. l. — Predsednik poroča, da je bila „Matica“ zadnji čas zastopana pri slavnosti A. Mihanovića, pesnika „Lepe naše domovine“ v Klanjcu, pri slavnosti Vrazovi v Cerovcu in pri razkritju spomenika dr. Lampeta, bivšega Matičinega podpredsednika, na Črnem Vrhu. Državna podpora je Matici v dosedanem znesku (letnih 1000 kron) priznana za nadaljnja tri leta; g. poslancu dvornemu svetniku dr. Ploju se izreče zahvala, ker je v parlamentu dosegel sprejem resolucije o povišanju Matičine dotacije. — Zapisnik zadnje odborove seje se potrdi po nekaterih izpremembah. — Tisk publikacij za tekoče leto se bliža koncu; letos izide I. del dr. Lahovega romana „Brambovci“. Pisatelju monografije „Pohorje“ se sporoči v uvaževanje kritika treh ocenjevalcev. Rokopis „Bela Krajina“ se odda v nadaljnjo recenzijo. Končna odločitev o došlih prevodih nekaterih Shakespearejevih dram se preloži na prihodnjo sejo. Prevod Laichterjevega češkega romana „Za resnico“ (Za pravdov) se da v oceno, istotako izvorna slovenska pesnitev „Gaudemus igitur“. Sprejme se več narodnih pravljic. Nekatero literarno ponudbo se načeloma sprejmejo, n. pr. izdanje ceiotne korespondence Bleiweisove, prevod iz spisov švedske pisateljice Selme Lagerlöfve, druge se odklonijo. — Za l. 1911. izide mesto „Prevoda iz svetovne književnosti“ 1. zvezek dr. Mencingerjevih zbranih spisov, nadalje zopet snopič „Slov. narodnih pesmi“. — Ustanovi se novih poverjeništev. Doslej je članarino poravnalo nekako 2800 članov; s temi dohodki se stroški niso kriti. Društvena hiša se je glede na varnost in trdnost komisijonelno ogledala; definitivno se sklone ureditev knjižnice.

Smrten padec v Sežani. Dne 7. t. m. je soproga žel. čuvaja Boštjančiča v Sežani pomagala pri hišnih opravilih v gostilni „Malalan“. Ko je hotela iti po stopnicah dol, je tako nesrečno padla, da se je ubila. Nesrečnica zapušča soproga in šest nedoraslih otročičev.

Vlada je dovolila uvoz 25.000 kg mesa na Dunaj, ki pride sredi t. m. iz Argentine, pod pogojem, da se v Trstu podvrže policijski in zdravstveni preiskavi ter da se pri prodaji označi, odkodt je to argentinsko meso.

Argentinsko meso bodo na Dunaju prodajali kilogram prednjega mesa po 1 K 30 v, zadnjega po 1 K 40 v. Prodajalce velja meso kilogram 1 K 25 vin. oziroma 1 K 35 v. Ako se bo carina, ki znaša sedaj za 100 kg 30 K, znižala na 10 K, se argentinsko meso še bolj poceni. Na Dunaju bodo kmalu jedli „argentinski guljaž“, kar bo na gostilniških jedilnih listih izrečno povedano.

Avstrijska vojaška godba v Buenos-Airesu. — Godba 4. pešpolka „Hoch und Deutschmeister“ se je v četrtek odpeljala v Buenos-Aires, kjer bo prirejala na mednarodni razstavi

koncerte. Stroške pokrije znani veleindustrijec Krupp. Godba, močna 58 mož, bo 70 dni odsotna.

Drobfinice.

Božični bazar za afriške misijone. Želeč, da bi se zanimanje za uboge afriške misijone bolj in bolj razširjalo in se istem znatno pomagalo, priredi družba sv. Petra Klaverja v Trstu meseca grudna l. 1910 velik božični bazar, kojega dobiček se obrne v korist misijonov.

V to svrhu se je sestavil odbor, pod visokem pokroviteljstvom Njene svetlosti, gospe kneginje Konrad Hohenlojske. Vsi prijatelji misijonov se prijazno vabijo, da naj blagovoljno podpirajo to plemenito podjetje, na kateri koli način; bodi s prispevki v denarju ali v predmetih, z izvrševanjem praktičnih predmetov kakor tudi ročnih del, ki se lahko prodajo, in s propagando pri znancih in svojcih.

Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme, tudi navodila za izdelovanje ročnih del se dajo drage volje ustmeno v naši pisarni v Trstu, via dell' Annunziata 1, l. nad. od 9.—12. dopoldan in 2.—6. popoldan, in tudi pismeno.

Nadejaje se Vaše dobrotljive podpore, bilježimo z najodličnejšem spoštovanjem o d b o r.

Veliki gozdni požar v Ameriki. Iz New-Yorka se poroča, da je gozdni požar vničil kraja Beaudette in Spooner. Mnogo oseb je pri tem prišlo ob življenje. Ob železniški progi ležijo ožgana trupla mrtvih. Škode je več milijonov dolarjev.

Poštni tat vjet. Kakor znano, je 25. julija vlomil v Lincu nekdo v poštini voz in ukradel denarno pismo s 30.000 kronami. Pred nekoliko dnevi sta vzbudila v Curihu nek mož in ž njim neka ženska, ki sta plačevala samo z avstrijskim denarjem ter zelo sijajno živela, sum, da sta ona storilca. Pri hišni preiskavi so našli v njujnem kovčku 20.000 kron v bankovcih. Možakar je od začetka trdil, da je denar zadel v loteriji. Ko pa se je izkazala ta izpoved kot neresnična, je priznal, da je izvršil znano tatvino v Lincu. Tat je neki Ivan Fabian iz Gutaua na Zgornjem Avstrijskem.

Stava z žalostnimi posledicami. — V Debelakovi gostilni v Kasazah je stavil rudar Ivanc s Florijanom Pogačnikom, da izpije v eni uri liter žganja, ako plača ta dva litra vina. Ivanc je pa spil žganje celo v petih minutah in se je takoj zgrudil. Gostje so mislili, da mu je slabo in so ga začeli z vodo in jesihom drgniti, pa vsaka pomoč je bila zaman. Ivanc je plačal svojo stavo s smrtjo.

Strašen čin umobolne matere. — V Horni Litinov se je doigral grozen čin. 30-letna žena rudarja Nekovarja je umorila v nenavzočnosti svojega moža z britvijo svoji 6 in 8-letni hčerki. Ponoči je vstala iz postelje ter šla k posteljam svojih otrok in izvršila tam ta grozovit čin. Ostali dve hčerki, stari 10 in 13 let, sta se pri tem zbudili, zbežali iz stanovanja in klicali ljudi na pomoč. Ti so sicer prišli, toda prepozno. Med tem je mati vrata od sobe zaklenila in ko so ljudje udrli v sobo, so našli v sobi tudi ženo vso v krvi in s prerezanim vratom. Ona je zapustila na moža pismo, v katerem pravi, da bo v kratkem usmrtila sebe in otroke. Izkazalo se je, da je žena zblaznela in v blaznosti izvršila te umore.

5000 m visoko v balonu. V Gurtenu se je v svrhu meteoroloških opazovanj v četrtek dvignil z balonom v zrak Tržačan Pollack ter dosegel višino 5000 m. Bil je 3 in pol ure v zraku ter prevozil 250 km. Na zemljo se je spustil v bližini Altheima. Pollack je nato sporočil, da je imel cel čas v zraku viharno vreme ter da je temperatura na 5000 m višini znašala 15 stopinj pod ničlo.

Gospodarske vesti.

Vinogradniške stavke v Franciji. Iz departmanov Gard in Ob (Aube) javljajo, da stavka vse osobe, vporabljen pri trgatvi. Stavko podpirajo kmečke zveze navedenih okrajev, ki so zelo važna središča za vinogradništvo. Gospodarji so baje pripravljene precej odnehati, tako da pride v kratkem do dogovora.

Žveplanje mošta. Kakor lansko leto, opaža se tudi letos tu pa tam, da grozdje močno gnije. Gnilo grozdje proizvoda pa v vinu pogostoma poruženje. To smo videli v obili meri osobito lansko leto. Pri tem se spojijo razne humozne tvarine, ko pride vino z zrakom v dotiko z zračnim kislicem in vino spremeni barvo in včasih tudi okus. Takega vina se ne more prodajati, pa tudi za domačo rabo ni posebno prijetno.

Najboljše sredstvo proti poruženju vina je žveplena sokislina, to je oni dim, ki se razvija, ko žveplo gori. Ta žveplena sokislina se polagoma v moštu, oz. vinu popolnoma spremeni in ni potem človeškemu zdravju prav nič škodljiva, marveč nareja destikatno vino celo mnogo bolj aromatično. Navadno se spoji v vinu z alkoholom v razne etre, ki imajo jako prijeten duh.

Skušnje zadnjih let so pokazale, da je najboljše žveplati že mošt, predno je vrel. S takim žveplanjem dosežemo, da se vrenje nekoliko zaustavi in da se nesnaga in razne tvarine v moštu deloma vsedejo na dno posode. Dobro je, če taki nekoliko včiščen mošt še pred vrenjem pretočimo in ga s tem ločimo od nesnage, obenem pa spravimo na zrak, kjer izgubi del žveplene sokislina in se potem vrenje v drugem sodu bolj hitro izvrši. Vendar je tudi žveplanje brez pretakanja priporočljivo, osobito pa v letinah, ko grozdje močno gnije. —

Za žveplanje se priporoča vzeti 5—8 gramov žvepla na 1 hektoliter mošta. Žveplo se seže v posebnih kadilnicah, ki vodijo dim v sod.

Kedar žveplamo mošt, skrbeti pa nam je v kleti za primerno toploto. Če je klet mrzla, bi se lahko dogodilo, da bi vrenje sploh popolnoma z žveplanjem preprečili in tak mošt bi ostal sladek. Kdor ima toraj mrzlo klet, ta naj jo segreje, bodisi s tem, da postavi v klet peč ali pa s tem, da odpira v nji okna samo ob lepem vremenu. Tudi mošt se priporoča segreti, kar dosežemo najlažje s tem, da tržemo ob lepem, gorkem vremenu ali pa s tem, da segrejemo del mošta v kotlu na 40°C ter ga potem ostalemu primešamo. Vselej moramo skrbeti, da povrè mošt že v jeseni popolnoma, ker bi spomladansko vrenje vino zmotilo in pri nemarnem kletarstvu lahko tudi pokvarilo.

Tudi pri prvem pretakanju se priporoča vino nekoliko zakaditi z žveplanim dimom, kar zabranjuje ne samo gornje poruženje vina, marveč zamori pogostoma tudi kali raznih boleznih v vinu. „Km. Pr.“

Loterijske številke

11. oktobra

Trst 12 44 4 32 38

Dva krojaška pomočnika

sprejme Anton Žigon, krojaški mojster v Volčjemgradu pri Komnu.

Rojaki! podpirajte slov. šolstvo

= v Gorici! =

Nikdo ne bi mislil,

da se dajo Pekatete na toliko načinov pripravljati, kot daje navodilo kuharska knjižica, ki jo vsakomur brezplačno pošlje Prva kranjska tovarna testenin v Il. Bistric.

Telegram ! Telegram ! Telegram !

OTVORITEV
BAZAR-JA EMPORIO

RASTELJ 10 — GORICA — RAŠTELJ 10.

Galanterijsko blago in igrače, stekleni, porcelanasti in emajlirani predmeti, hišna in kuhinjska oprava, luksurijozno, šaljivo in dekorativno blago, toaletni, usnjati in predmeti za potovanje.

6 stalnih cen: **54** vin., K **1, 2, 3, 4, 5.**

Ogleda si vse to lahko vsakdo, ne da bi bil prisiljen kaj kupiti.

S spoštovanjem **JOSIP SPIEGL jun.**

FRANC PODBERŠIČ
avtorizovan kamnoseški mojster,
Gorica — Tržaška cesta št. 10. — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu za bližajoči se praznik vseh vernih duš dan svojo bogato zalogo
nagrobnih spomenikov
bodisi priprostih, ali finih iz kraškega kamna najboljše vrste za 15 K in više.
v zalogi ima razne kameniške plošče, žlebe, umivalnike za kuhinje, itd. itd.
Sprejema in izvršuje vsakovrstna v kamnoseško stroko spadajoča dela po prav zmernih cenah.

Priporočljive tvrdke v Gorici.

Brivnice.

Novak Fran, Gosposka ulica šte. 3.
Turk Mihajl, na Kornu št. 6.

Čevljarji.

Čerňovic Josip, Semeniška ul. šte. 4.
Čotič Peter, Raštelj št. 32.

Fotografi.

Jerkič Anton, Gosposka ulica šte. 7.

Gostilničarji.

Achatz Miha, ulica sv. Ivana šte. 6 „Pri črnem orlu“.
Glešič Ivan, Nunska ulica št. 7 „Pri petelinčku“.
Gorjanc Josip, na Kornu v Attemsovi hiši.
Lasič Anton, Kapucinska ulica št. 1 „Pri Lizi“.
Jeras Jakob, pri južnem kolodvoru.
Petrovič Maks, ulica sv. Ivana šte. 14.

Kavarne.

Leban Miha, v Cipresni ulici št. 1, kavarna „Dogana“.

Klobučarji.

Fon Anton, Semeniška ul. št. 6.

Kleparji.

Patek Josip, ulica Sv. Ivana 9.

Ključavničarji.

Schwitz Alojzij, Tržaška cesta šte. 20.

Knjigovelnice.

Bednarik Ivan, Kriška ulica.

Komisijsko in agencijska podjetja.

Gruden Peter, Stolni trg št. 9.

Kolonijalne trgovine in jstvine.

Anderwald brata A. in F., Verdijevo tekališče 32.
Čink Franc, Raštelj šte. 40.
Kuštrin Anton, Gosposka ulica šte. 25.
Kutin Josip, Semeniška ulica šte. 1.
Tušar Albert, Raštelj št. 39.

Kovači.

Valič Vinko, Senenski trg.

Leseni izdelki in rešeta.

Kožman Miha, Raštelj št. 27.

Manufakture in mode.

Bisail Aurelij, Gosposka ulica šte. 6.
Hedžet & Koritnik, Šolska ulica šte. 5.
Hribar Teod., Gosposka ul. 6.
Ivančič & Kurinčič, Gosposka ulica.
Ravnikar Fran, Raštelj 16.

Mehanika, dvokolesa in šivalni stroji.

Dekleva Josip, Magistratna ulica šte. 1.
Kerševani & Čuk, Stolni trg št. 9.
Saunig Ignac, na Kornu 12.
Saunig Franc, Nunska ulica.
Kumar & Saunig, ulica Treh kraljev št. 14.

Mesarji.

Urbančič Adolf, ulica Sv. Ivana šte. 7.

Mirodilnice (drogerije).

Drobnič & Toroš, Verdijevo tekališče šte. 7.

Peki.

Bratuš Jakob, Šolska ulica 6.
Drašnik Karol, na Kornu 3.
Gorjup Ivan, ulica Formika 13.
Gril Fr., ulica Sv. Klare št. 4.

Prevoz pohištva.

Hvalič Gašper, ulica Vittorio Alfieri šte. 5.

Pohištvo in mizarska dela.

Černigoj Anton, Tržaška ulica šte. 18.

Restauranti.

Hotel „Central“, Verdijevo tekališče šte. 32.
Hotel „Pri zlatem jelenu“, ozka ulica šte. 7—9.

Sedlarji.

Kravos Ivan, na Kornu.
Černic Ivan, Tržaška cesta.

Sodavičarji.

Oberdank Franc, Mirodvorska ulica.

Steklo in porcelan.

Koren Anton, Gosposka ulica šte. 4.

Svečarji in prodaja medu.

Kopač Jernej, Sv. Antona 2.

Tiskarne.

„**Narodna Tiskarna**“ (dr. A. Gregorčič), ulica Vetturini 9.

Umetni ogenji.

Makuc Ferdinand, Tržaška cesta.

Urarji in trgovine z zlatom.

Ambrožič Aleksander, Verdijevo tekališče šte. 26.
Šuligoj Jakob, Gosposka ulica šte. 25.

Usnjarji.

Drufovka Alojzij, Raštelj.
Drufovka I., Gosposka ulica šte. 3.

Vinotrštvo.

„**Goriško vinarsko društvo**“, ulica Torrente šte. 12.
Pečenko Anton, Verdijevo tekališče šte. 26.

Vrvarsko blago.

Drufovka I., Gosposka ul. št. 3.

Zidarski mojstri.

Brata Možetič, Tekališče Fran Jos.

Železnina

Zajec Al. & C.o., Gosposka ulica šte. 2.